

تکلیف

ومسأله شریعت

سید علیرضا موسوی

سید علیرضا موسوی

شریعت‌گزینی صوفیه

خواجہ عبداللہ انصاری می گوید رسیدن به پله آخر سلوک بدون تبعیت از شریعت و احکام فقہی ممکن نیست. رہبران تصوف در طول تاریخ از این دست تاکیدات زیاد داشتند و همین مسأله بود کہ خط فکری تصوف را از جریانات ایاجہ گرا جدا می ساختہ اما این تمام مسأله نیست، از سوی دیگر برخی صوفیان التزام تام و کملی بہ شریعت نداشتند مثلاً بانوید بسطامی می گفت: زهد و عبادت از من شکافته اند. همین موضع گیری های بہ ظاهر متناقض سبب پیدایش دو قول متفاوت درباره شریعت مداری یا شریعت‌گزینی صوفیہ شدہ است. این نوشتار سعی دارد با نگاهی عمیق تر، جایگاہ شریعت در تصوف را نہ صرفاً از سخنان پراکنده متصوفہ، بلکہ با بررسی مبانی فکری و اصول نظری آنها بہ دست آورد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نویسنده: سید علی‌رضا موسوی

ناشر: مؤسسه آموزش عالی حوزوی خاتم النبیین صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

چاپ اول: ۱۳۹۹

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

شابک:

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

تلفن پخش:

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۵	مقدمه
۱۷	بخش اول: مفهوم‌شناسی تطبیقی شریعت
۱۹	مقدمه
۲۱	فصل اول: معناشناسی
۲۱	۱.۱ معنای لغوی شریعت
۲۲	۱.۲ معنای اصطلاحی شریعت
۲۵	فصل دوم: مفهوم‌شناسی
۲۵	۱. گستره‌ی شریعت در مکتب عرفان و تصوف
۳۱	۱.۲ اطلاق شریعت بر طریقت
۳۵	۱.۳ مذمت شرع‌گزیزی و اباحه‌گری در کلام صوفیان
۴۰	۱.۴ تفاوت شریعت صوفیانه با شریعت اسلامی
۴۰	۱. اختلاف در اهداف عمل به تکالیف شرعی
۴۰	۲. اختلاف در نوع تکلیف
۴۱	۳. اختلاف در عمومیت و ثبوت تکالیف
۴۲	۴. اختلاف در منشأ تکالیف
۴۳	بخش دوم: تاریخ‌شناسی
۴۵	مقدمه
۴۷	فصل اول: تاریخ ادوار شریعت‌گزیزی
۴۷	دوره‌ی اول: شریعت‌گزیزی از بدو پیدایش
۵۰	دوره‌ی دوم: گذار از سلوک زاهدانه به عاشقانه
۵۵	دوره‌ی سوم: تلاش برای پیوند شریعت و طریقت
۵۹	دوره چهارم: ظهور ابن‌عربی و نظام‌مندی‌سازی شریعت‌گزیزی

۱۴۰	۱.۲.۳ فناء در افعال (توحید افعالی).....	۶۲	ابن عربی و تأسیس مَبنا برای شریعت‌گزیزی.....
۱۴۳	جبر در اشعار صوفیان.....	۶۷	فصل دوم: شریعت‌گزیزی از رهگذر اصول معرفت‌شناسی.....
۱۴۴	جبر در تفاسیر صوفیان.....	۶۷	مقدمه.....
۱۴۸	۱.۳ شریعت‌گزیزی بر پایه‌ی صفت رحمان خداوند.....	۶۷	۱.۱ راه شناخت در تصوّف.....
۱۵۳	فصل دوم: شریعت‌گزیزی بر پایه‌ی اندیشه‌ی ولایت.....	۷۳	۱.۲ سابقه شُهود محوری در تصوّف.....
۱۵۳	مقدمه.....	۷۳	۱.۳ مذمّت مطلق تقلید.....
۱۵۴	۱.۱ ولایت تشریحی اولیاء صوفیه.....	۷۸	۱.۴ شرع‌گزیزی هنگام تعارض حکم ظاهر با باطن.....
۱۵۶	تلاش برای اتّصال مستقیم به حضرت حق.....	۸۱	فصل سوم: شریعت‌گزیزی از رهگذر باطن‌گرایی.....
۱۶۰	جواز تشریح و بدعت‌گذار در دین.....	۸۱	مقدمه.....
۱۶۳	۱.۲ بیعت با قطب و رفع عقوبت.....	۸۲	باطن‌گرایی.....
۱۶۵	۱.۳ تبعیّت تامّ از قطب.....	۸۵	۱.۱ شریعت‌گزیزی بر پایه‌ی إعراض از ظاهر شرائع.....
۱۷۴	۱.۴ تبعیّت از قطب در مکتب عرفا.....	۸۶	۱.۲ تقسیم تعالیم دینی به ظاهر و باطن.....
۱۷۶	۱.۵ علّت تبعیّت از قطب.....	۸۸	۱.۳ مخفی نگاشتن علم بطون.....
۱۷۷	۱.۶ مستندات دینی صوفیان در بحث تبعیّت از قطب.....	۹۵	فصل چهارم: شریعت‌گزیزی بر پایه‌ی روش فهم متون دین (هرمنوتیک).....
۱۸۱	فصل سوم: شریعت‌گزیزی بر پایه‌ی استمرار نبوّت (نبوّت).....	۹۵	مقدمه.....
۱۸۱	مقدمه.....	۹۶	فهم و تفسیر متون.....
۱۸۱	ختم نبوّت.....	۹۷	۱.۱ شریعت‌گزیزی بر پایه‌ی تأویل‌گرایی.....
۱۸۳	۱.۱ استمرار نبوّت در اندیشه‌ی صوفیان.....	۱۰۲	۱.۲ فهم قرآن بر پایه‌ی علم اشارات.....
۱۹۰	۱.۲ اقتباس روشنفکران از تصوّف در مسأله استمرار نبوّت و وحی.....	۱۰۵	بخش سوم: نظریه‌شناسی.....
۱۹۳	فصل چهارم: شریعت‌گزیزی بر پایه‌ی انکار عذاب و خلود (معاد).....	۱۰۷	مقدمه.....
۱۹۳	مقدمه.....	۱۰۹	فصل اوّل: شریعت‌گزیزی بر پایه‌ی خداشناسی (توحید).....
۱۹۷	فصل پنجم: شریعت‌گزیزی بر پایه‌ی نظریه نَفَس (انسان‌شناسی).....	۱۱۰	۱.۱ حُلُول و اتّحاد (توحید ذاتی).....
۱۹۸	۱.۱ شریعت‌گزیزی از رهگذر نظریه عصمت.....	۱۱۳	۱.۲ وحدت شخصیّه وجود (توحید ذاتی).....
۱۹۸	مقدمه.....	۱۱۴	۱.۲.۱ پلورالیسم در حقیقت و صلح کل:.....
۱۹۹	۱.۲ عصمت در مکتب تشیّع.....	۱۲۴	۱.۲.۲ فناء فی الله.....
۲۰۱	۱.۳ عصمت از منظر صوفیان.....	۱۳۷	«شریعت‌گزیزی بر پایه‌ی فناء فی الله در تصوّف غیر فرقه‌ای.....»

۲۶۴ ۱.۴ صوفیان مکتب صحو

۲۶۶ ۱.۵ ابن عربی و عقلاء المجانین

۲۶۹ فصل نهم: پاسخ و توجیه صوفیان بر نظریه شریعت‌گریزی

۲۷۰ صوفیان شرح مدار

۲۷۱ صوفیان صاحب قلم و نظر

۲۷۲ شعرای صوفی

۲۷۲ عرفان پژوهان معاصر

۲۷۳ صوفیان فرقه‌ای

۲۷۵ صوفیان غیر فرقه‌ای

۲۷۶ سابقه توجیه زوال عقل برای شریعت‌گریزی

۲۷۷ پاسخ به توجیه صوفیان

۲۸۰ قاعده الامتناع بالاختیار

۲۸۱ مذموم بودن مطلق زوال عقل

۲۸۳ فصل دهم: تطبیق عمل صوفیان، بر مبانی نظری شریعت‌گریزی

۲۸۳ مقدمه

۲۸۳ مصادیق شریعت‌گریزی صوفیه

۲۸۴ ۱.۱ خانقاه

۲۸۶ ۱.۱.۲ توجیه صوفیه برای خانقاه

۲۸۷ ۱.۲.۳ بدیل‌سازی برای واجبات شرعی

۲۹۰ ۱. ریاضت

۲۹۱ ۱.۲ ریاضت در اسلام

۲۹۳ ۱.۳ ریاضت‌های صوفیانه

۲۹۵ ۱.۴ اهداف صوفیه از تحمّل ریاضت‌های شاقّه

۲۹۸ سماع

۳۰۲ شطح

۳۰۶ شاهد بازی و جمال پرستی

۳۰۹ منابع

۲۰۱ تفاوت اول: دایره شمول عصمت

۲۰۴ تفاوت دوم: معنا و مفهوم عصمت

۲۰۷ ۱.۳.۳ ابن عربی و معنای عصمت

۲۱۱ فصل ششم: شریعت‌گریزی بر پایه‌ی نظریه‌ی شریعت، طریقت، حقیقت

۲۱۱ مقدمه

۲۱۲ شریعت، طریقت و حقیقت

۲۱۴ ۱.۱ شریعت، اولین مرحله سلوک

۲۱۷ ۱.۲ طریقت، دومین مرحله سلوک

۲۱۹ ۱.۳ حقیقت، سومین و آخرین مرحله سلوک

۲۲۲ ۱.۴ قبیح بودن شریعت بعد از حقیقت

۲۲۶ ۱.۵ استثناء برای شریعت‌گریزی

۲۲۸ ۱.۶ طرد اباحی‌گری از ساحت تصوّف

۲۳۱ فصل هفتم: شریعت‌گریزی بر پایه‌ی جهان بینی عاشقانه

۲۳۱ مقدمه

۲۳۶ ۱.۱ رهایی از تعلّقات شرعی

۲۳۸ ۱.۲ پذیرش تمام اعتقادات و اعمال

۲۴۴ ۱.۳ شخصی شدن رابطه انسان با خدا

۲۴۶ ۱.۴ ترجیح اعمال جوانحی بر جوارحی

۲۴۸ ۱.۵ هدف توجیه‌گر وسیله

۲۵۰ ۱.۶ نسبی بودن حلیّت و حرمت

۲۵۳ ۱.۷ مناطق احکام

۲۵۷ فصل هشتم: شریعت‌گریزی در مکتب سُکر

۲۵۷ مقدمه

۲۵۸ ۱.۱ سُکر و صحو در لغت و اصطلاح

۲۵۸ ۱.۲ تقابل مکتب سُکر و صحو

۲۶۱ ۱.۳ شریعت‌گریزی صوفیان مکتب سُکر